

яких бракує великій кількості киян – прогулянки в новій для споглядання мальовничій місцевості з відповідною на те інфраструктурою. Відповідно, Ірпінь може стати хорошим варіантом відпочинку для мешканців столиці на один день. Більш деталізовані варіанти локацій та відповідна розробка екскурсії планується в майбутніх дослідженнях.

Висновок. Сьогодні столиця України відчуває переважання кількістю людей. Для більшості з них території міста вже давно замало аби задовольнити свої рекреаційні потреби. Ірпінь, місто яке знаходиться поруч біля столиці і має гарне транспортне сполучення, також володіє хорошим спектром туристичних дестинацій. Особливо привабливим є простір для прогулянок у вигляді великої кількості парків, якими дане місто безумовно може похизуватися.

Список використаних джерел

1. Чисельність населення (за оцінкою) на 1 січня 2021 року. Головне управління статистики у місті Києві – [Електронний ресурс] Режим доступу до сайту: <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=1123 &lang=1>
2. До 2025 року Київ та передмістя утворять агломерацію з населенням у 7,5 млн. осіб [Електронний ресурс] Режим доступу до сайту : https://zn.ua/ukr/UKRAINE/do-2025-roku-kiyiv-ta-peredmistya-utvoryat-aglomeraciyu-z-naselennyam-u-7-5-mln-osib-eksperti-230101_.html
3. Мандруй Україною – [Електронний ресурс] Режим доступу до сайту : <https://discover.ua/locations>

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ НОВОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПОДІЛУ

Салій М. В.

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Науковий керівник – канд. геогр. наук, доц. Заблотовська Н. В.*

Не дивлячись на те, що змін у малюнку розселення практично не відбулося, а демографічні процеси у поселеннях відбуваються з тими ж тенденціями, після впровадження нового адміністративного устрою ми спостерігаємо виникнення нових дис-

пропорцій на рівні систем розселення локального рівня. За даними офіційного веб-порталу Верховної Ради України, станом на 1 січня 2020 року в Тернопільській області нараховувалося 1058 населених пунктів, з них 18 міст, 17 селищ міського типу (СМТ) та 1023 сільських населених пункти, з них до складу 51 територіальної громади (ТГ) входило 11 міст, 14 СМТ та 450 сіл [1]. Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 724-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Тернопільської області» [2] на території області створено 55 територіальних громад. А відповідно постанові Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 3650 [3] в Тернопільській області замість сімнадцяти районів утворено три нові.

Найбільшим за площею (6202,5 км²), чисельністю населення (565037 осіб) та кількістю територіальних громад (25) є Тернопільський район, на другому місці за даними показниками Чортківський район, що включає 22 територіальні громади з загальною площею (5027,3 км²) населення (328362 осіб) та на третьому Кременецький район, що складається з восьми територіальних громад загальною площею 2650,7 км² та кількістю мешканців 143191 осіб. Тернопільський район займає 45% від всієї території області, також у ньому проживає 55% мешканців області. Площа Чортківського району становить 36% від території області, а Кременецького 19%, відповідно в Чортківському районі проживає 32% жителів області а в Кременецькому 14%.

При пересічній густоті населення області 70 осіб на кілометр квадратний спостерігаємо невідповідності з-поміж її адміністративних одиниць. При розгляді густоти населення окремо по кожному з районів області видно що найвищий показник в спостерігається в Тернопільському районі 95 мешканців на км². Такий показник в першу чергу зумовлений людністю міста Тернополя у складі Тернопільського району, адже якщо не враховувати обласний центр, то густина населення буде становити – 56 осіб на км². Другим за густиною населення в області є Чортківський район де в середньому припадає 65 мешканців на квадратний кілометр території, і на третьому місці за цим показником Кременецький район – 54 особи на квадратний кілометр відповідно. Якщо розглянути густоту населення

окремо по громадах то в Тернопільському районі якісно виділяються найбільш густонаселені громади. Це Тернопільська, а також громади розміщені в приміській зоні міста Тернополя. Отже найбільш густонаселеними є Великоберезовицька – 113 осіб на км², Великобірківська – 91 особа на км. кв. та Великогаївська – 80 осіб на км² громади. Також варто відзначити Бережанську територіальну громаду де густина населення 110 осіб на км². В Чортківському районі найбільшою густиною населення також виділяється громада до складу якої входить місто центр району – Чортків, Густина населення Чортківської громади становить 274 особи на км². Щодо Кременецького району то тут найвищою густиною населення характеризуються Почаївська – 83 особи на км. кв. та Кременецька – 80 осіб на км. кв. громади. В Тернопільському районі також зосереджено найбільшу кількість громад з найменшими показниками густоти населення. А саме: Золотниківська – 27 осіб на км. кв. що є найнижчим показником по області загалом, Саранчуківська 29 осіб на км², Нараївська - 31 особа на км², Скориківська – 32 особи на км² та інші.

Диспропорції фіксуємо не лише у розміщенні населення, але й у розподілі населених пунктів. Із 1058 населених пунктів Тернопільської області 492 поселення розташовані в Тернопільському районі, що складає 47% від загальної кількості населених пунктів області. В Чортківському районі знаходиться 362 поселення та в Кременецькому – 204 поселення що відповідно становить 34 та 19% від загальної кількості населених пунктів області.

Розрахувавши пересічну відстань між населеними пунктами виявлено що в середньому по області вона складає 3,6 км.. Такий самий середній показник характерний для Тернопільського та Кременецького районів, а в Чортківському районі пересічна відстань між населеними пунктами дещо вища, та в середньому становить 3,7 км. Найменшою пересічною відстанню між населеними пунктами характеризується Зборівська громада Тернопільського району – тут вона 3 км, а найбільша пересічна відстань між населеними пунктами 4,7 км в Іванівській територіальній громаді Тернопільської області.

Важливим при аналізі розселення населення є показник концентрації населення. Найбільший показник коефіцієнту концентрації населення характерний для міських територіальних громад.

Так ступенем концентрації населення Тернопільська територіальна громада знаходиться на першому місці в області. Окрім Тернопільської громади значну територіальну концентрацію населення спостерігаємо в Збараській, Бережанській та Терехівській громадах. В Чортківському районі найбільші показники концентрації населення виявлено в Бучацькій, Чортківській та Заліщицькій громадах. У Кременецькому районі найвищим показником концентрації населення характеризується Кременецька громада. Загалом проаналізувавши коефіцієнт концентрації населення по громадах області чітко видно що найвищі показники мають ті громади центрами яких стали населені пункти що були районними центрами до проведення адміністративної реформи.

Розрахувавши коефіцієнт урбанізованості виявлено, що в загальному по області він становить 0,75. В розподілі районів, відповідно очікувано найвищий показник коефіцієнту урбанізованості спостерігається в Тернопільському районі і становить 1,3, в Чортківському та Кременецькому районах даний показник становить 0,5 та 0,47 відповідно. Загалом найбільш урбанізованою а відповідно і такою де знаходиться найбільша кількість міського населення є Тернопільська територіальна громада.

В Чортківському районі найбільшим коефіцієнтом урбанізованості а також найбільшою кількістю міського населення характеризується Чортківська громада, також варто виділити Коропецьку та Копичинецьку громади, де незважаючи на відносно не велику кількість міського населення коефіцієнт урбанізованості буде одним з найвищих в області. В Кременецькому районі відповідно найвищий показник коефіцієнту урбанізованості спостерігається в Кременецькій міській громаді, також туб буде найбільша кількість міського населення в порівнянні з іншими громадами даного району.

В області налічується 21 громада в якій представлено виключно сільське населення, і відповідно коефіцієнт урбанізованості дорівнює нулю, це 11 сільських територіальних громад в Тернопільському районі, сім громад в Чортківському та три громади в Кременецькому районах.

Розрахувавши індекс територіальної концентрації населення виявлено що в загальному по області його показник буде становити - 0,45, що характеризує в загальному рівномірну територіальну

концентрацію населення по території області. В розподілі ж на райони, значення показників будуть відрізнятися, так Чортківський район 10,6 що в загальному характеризує відносно рівномірне розміщення населення, а в Кременецькому районі 33,5 що буде вказувати на нерівномірність розміщення населення. В Тернопільському районі в загальному буде позитивне значення даного показника (19,3), проте в розгляді конкретно окремих нагромад можна спостерігати суттєві диспропорції. Порівнявши дані показники окремо по територіальних громадах з показниками густоти населення по області, чітко видно що в громадах де густота населення буде значно відрізнятися від середніх значень по області, відповідно буде високим значення нерівномірності індексу територіальної концентрації і навпаки.

Загалом, проаналізувавши особливості розміщення населення в контексті проведеної реформи видно, що процес реформування вніс зміни у структуру районних та куштових локальних систем розселення.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2019 рік / Головне управління статистики у Тернопільській області. http://www.te.ukrstat.gov.ua/files/Bul/ks_z1_2019.pdf
2. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 724-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Тернопільської області» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-viznachennya-administrativnih-a724r>
3. Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 3650 http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3650&skl=10

